

KIHÍVÁSOK A PANDÉMIA IDEJÉN A RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁSBAN HALLGATÓI SZEMSZÖGBŐL

1. Bevezetés

A koronavírus megjelenése komoly kihívást jelentett minden felsőoktatási intézmény számára, ez alól nem volt kivétel a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara sem. Jelen írásnak nem célja a rendészeti felsőoktatás specialitásait elemezni, csupán a koronavírus okozta hatásokra reflektálunk benne. Egy korábbi tanulmányban¹ az oktatói szemszöveget ismertetjük, itt nehézségként említették az oktatók a digitális átálláshoz szükséges tudás hiányosságait, a személyes kapcsolatok elvesztését, a hallgatók motiválásának nehézségeit a távolléti oktatásban – ezek szinte összeesengenek más felsőoktatási intézményekben tapasztaltakkal.²

Azonban nemcsak az oktatói szempont fontos, hanem a hallgatók véleménye is – éppen ezért örülnénk annak, amikor két szakdolgozó hallgatónk ilyen témát választott: Paletta Kristóf a rendészeti felsőoktatás egy nagyon speciális területét, az alapfelkészítést, vizsgálta meg, míg Zrínyi Kata általánosságban volt kíváncsi arra, hogy hallgatótársai miként élték meg a járványhelyzetből adódó kihívásokat.

2. A rendészeti felsőoktatás specialitásai a koronavírus-járvány idején

Felsőfokú képzést és képesítést jelenleg egyetlen intézményben kaphatnak a rendőri pálya mellett elköteleződött fiatalok: az NKE RTK-n. Az itt zajló képzéseknek az a céljuk, hogy a 21. századi elvárásokat figyelembe véve felkészítsék a hallgatókat a teljes rendvédelmi szféra és annak különböző szervezeteiben végzett munkára, a négyes feladatrendszer (kiképzés, nevelés, képzés, oktatás) végrehajtásával.

A rendészeti felsőoktatási képzés a tisztjelöltek alapfelkészítésével kezdődik, amelyet a nevelés, mint hivatásrendi felkészítés egyik eszköze követ, ezzel párhuzamosan zajlik a képzés, mint gyakorlatorientált felkészítés, és az oktatás, amely az általános értelmiségi felkészítés mellett a szakmai ismeretek felsőfokú elsajátítását jelenti.³ A képzési tartalmak mellett a hallgatók jogállása is speciális, mert úgynevezett tisztjelölti jogviszony jön létre a 2015. évi XLII. törvény alapján: *„a tisztjelölti jogállás bevezetésének egyik meghatározó jogalkotói célkitűzése tehát a fiatalok rendvédelmi pálya iránti motivációjának kialakítása és a jogviszonyba kerülők megtartása, anyagi elismerése volt. Ezen túl egy olyan*

¹ Hegedűs Judit – Matlári Andrea – Barnucz Nóra: Kihívások a pandémia idején a rendészeti felsőoktatásban. In: Kattein-Pornói Rita - Mrázik Julianna - Pogátsnik Mónika (szerk.): Tanuló társadalom: Oktatókutatás járvány idején. Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete. Budapest, 2022. 79–88. o.

² V.ö. Kálmán Orsolya – Eszes Fruzsina – Kardos Dorottya – Lénárd Sándor – Pálvölgyi Lajos – Szivák Judit: A partnerség lehetőségei – Oktatók és hallgatók dilemmái a távolléti felsőoktatás második időszakában. Neveléstudomány, 2021/3. 62–81. o.

³ Christián László – Hautzinger Zoltán – Kovács Gábor: A magyar rendészeti felsőoktatás jelene és jövője. Magyar Rendészet 2021. Különszám 53–72. o.

*újszerű státusz született, amely az általános egyetemi hallgatói jogviszonyhoz képest különleges jogokat és kötelezettségeket hordoz magában, ezáltal képez sajátos átmenetet a hallgatói és a hivatásos szolgálati jogviszony között.*⁴ A tisztjelöltség kettős jogi státuszt feltételez. Egyik részről megmaradt az NKE-vel létesített hallgatói jogviszony, másik részről azonban bevezetésre került az ORFK-val, a NAV-val vagy az OKF-fel kötött ösztöndíjszerződés is, és mivel a tisztjelöltek egyben az állományilletékes rendvédelmi szerv tartalékát is képezik, különleges jogrendi helyzetekben igénybe vehetők.

A koronavírus-helyzetből adódóan bevezetett veszélyhelyzet miatt hallgatónkra is szükség lett 2020 tavaszán, a világvjárvány első hullámának idején: tisztjelöltjeink Magyarország nyugati határszakaszának különböző határátkelőin láttak el határrendészeti, valamint a koronavírus járvány terjedését megelőző feladatokat. Ezen időszakban Karunk hallgatói az oktatásban bevezetett korlátozások miatt személyesen sem, valamint feladataik vezényléses munkarendben történő ellátása mellett online felületeken, távoktatás keretében sem tudtak oktatáson részt venni. Az oktatást 2020 tavaszán az egyetemi Moodle felületen keresztül oldottuk meg, mely megfelelő platformot szolgáltatott arra, hogy az oktatók a tananyagok egy részét virtuális formában tegyék közzé a hallgatók számára, illetve a tantárgyak számonkérése is a Moodle rendszeren keresztül történt.

Egy rövid jelenléti oktatást követően (az alapfelkészítés speciális körülmények között, de jelenléten volt megtartva) 2020. november 10-én megjelent a Kormány 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelete a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről. Eszerint a felsőoktatási intézményeknek is kötelező lett a digitális munkarendre való átállás. Természetesen a helyzet az NKE-t is érintette, így a tisztjelöltek jelenléti tanulmányai újra megszakadtak: 2020 novemberétől szinkron online oktatás került bevezetésre a Teams rendszer segítségével.

Az ekkor kezdődő időszak sok kihívást tartogatott mindenki számára: a személyes kapcsolat hallgatók és oktatók között a minimálisra korlátozódott, és számos olyan megmérettetéssel találta magát szembe mindkét csoport, amelyekkel korábban nem kellett megküzdeniük. Kutatásaink során arra voltunk kíváncsiak, hogy mik is voltak ezek, a hallgatókat érintő kihívások, hogyan tudtak velük megbirkózni, milyen lenyomatot képezett ez az időszak az életükben. Először az alapfelkészítéssel kapcsolatos vizsgálódással foglalkozunk, majd a távoktatásról szóló beszámolóink következnek.

3. Az alapfelkészítés kihívásai a koronavírus idején

Az alapfelkészítésről viszonylag kevés kutatás, tanulmány áll rendelkezésre⁵, így röviden kitérünk a legfőbb tudnivalókra: az alapfelkészítésről a 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról 285. § 4-5. bekezdése rendelkezik. A tisztjelölt rendészeti képzés első hat hónapját nevezzük alapfelkészítésnek, mely az ún. tisztjelölti vizsgával zárul. Az alapfelkészítés első öthetes időszakát „intenzív szakasznak” nevezzük. Intenzitása annak gyorsaságából és az elsajátítandó gyakorlati és elméleti tudásanyag mértékéből adódik. Erőteljesen megnövelt fizikai és pszichológiai terhelés jellemzi, szigorú és pontos napirend alapján. Ebben az

⁴ Christián László – Erdős Ákos: Vészharang és jubileum? A rendészeti felsőoktatás kilátásai, a tisztjelöltek toborzásának és életpályára állításának nehézségei. Belügyi Szemle 2020/12. 12. o.

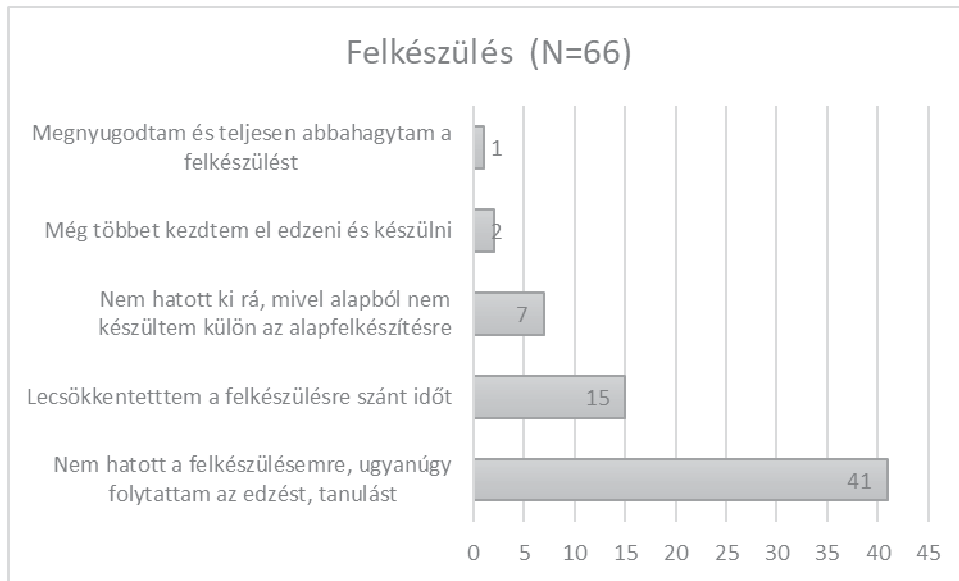
⁵ Lásd Lestár József: Kiképzés és motiváció. TDK dolgozat; Christián László – Erdős Ákos (2020): i. m.; Erdős Ákos: A rendészeti tisztválasztás első nehézségei – A gyermeki elképzelések találkozása a realitással. Új Pedagógiai Szemle 2019/1-2.

időszakban a cél nemcsak a rendészeti alapvetések elsajátíttatása, hanem egy jól kivehető, tiszta kép kialakítása a frissen beérkezett hallgatók fejében a rendvédelmi munka sajátosságairól, a szükséges készségekről. Az „intenzív” szakaszban elengedhetetlen szerepe van a hallgatói kiképzőknek is, akiknek a gyakoroltatás mellett a napirend betartatása az egyik legfőbb feladatuk, segítik az ellenőrzési munkákat, és az egyetemi életben való tájékozódásban is támogatják az újonnan érkezőket. Az öthetes intenzív szakaszban elméleti és gyakorlati képzésben is részesülnek a hallgatók: ez utóbbin belül is kiemelten fontos a lökiképzés, a testnevelési órák. A fentiekből látható, hogy az alapfelkészítés a benne résztvevőktől fokozott fizikai, mentális erőfeszítést vár el, ezért is volt kihívás a pandémiás időszakban ennek megszervezése, lebonyolítása.

A 2020-ban felvett hallgatók esetében speciális felvételi eljárás volt: a fizikai, egészségügyi és pszichológiai alkalmassági vizsgálatok nem a megszokott módon zajlottak le: „önbevallás” és a testnevelés osztályzatok alapján született meg a jelöltek alkalmasságával kapcsolatos döntés, ebből adódóan valós fizikai, egészségügyi, pszichológiai sajátosságaikra csekély előzetes rálátásunk volt. Ez fokozott stresszt jelentett a kiképzők számára is, ahogy ki is derült a hallgatói kiképzőkkel készített interjúkból: „Mielőtt elkezdődött a kiképzés, azt vettem észre, hogy bennem és a társaimban is *mérsékelt szintű félelem lakozik*. Az előzetes ismereteink alapján – ami nem feltétlenül jelenti a teljes igazságot – *egy tulajdonképpen szüretlen állományt kellett, hogy kiképezzünk*, melyben ott volt a *rizikó*, hisz az alapfelkészítés során *éleslövészet* is szerepel a végrehajtandó feladatok között.” A hallgatói kiképzők a folyamatosan változó szabályokhoz való alkalmazkodást emelték ki az egyik legfőbb nehézségként: a 2020-as felkészítés sokkal kötöttebb, szigorúbb volt elődeinél, hiszen itt a képzést jellemző szigor kiegészült az új, járvány indukálta korlátozások, szabályok betartatásával is. Ez a feladat szintén a kiképzőkre hárult.

Hogy az intenzív felkészítésben résztvevők mit gondoltak minderről, azt Paletta Kristóf egy, az elsős tisztjelölt hallgatók körében közzétett kérdőív segítségével tárta fel: az „intenzív” szakaszt teljesített 92 főből 66 fő töltötte ki az online kérdőívet. E tanulmányban a kérdéssor néhány meghatározó eredményére térünk ki.

Arra a kérdésre, hogy miként hatott a felkészülésre a különböző alkalmassági vizsgálatok hiánya, a következő válaszok érkeztek:

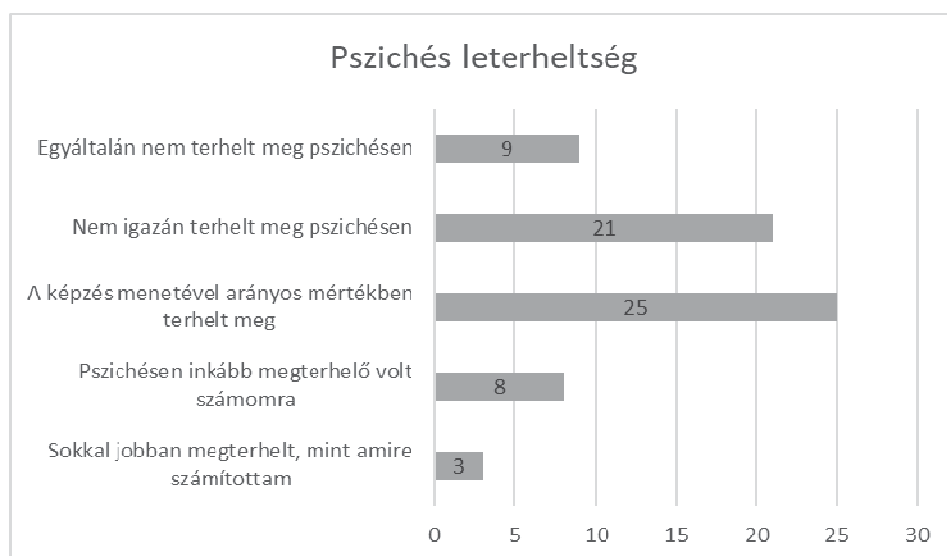


1. sz. ábra: Hogyan hatott a felkészülésére, hogy a jelenléti pszichológiai, fizikai és egészségügyi alkalmasságira nem került sor?

Jól látható, hogy 23 fő nem fordított elég időt a felkészülésre, ez pedig a hallgatói kiképzők véleménye szerint meg is látszódott, hiszen a terhelés jelentős csökkentése mellett is erős elmaradás mutatkozott a fizikai erőnlét tekintetében a felvettek nagy hányadánál.

A 66 kitöltő közül 20 fő saját bevallása szerint nem alkalmas minősítést szerzett volna, ha jelenléti fizikai alkalmassági vizsgálatra került volna sor. A felmérőkön tanúsított eredmények is arra utaltak, hogy valóban komoly hátrányokat kellett behozniuk a hallgatók egy részének (ne feledjük, hogy ekkor már több mint fél éve online oktatásban tanultak a felvételit megelőzően is).

Az intenzív szakasz idején számos korlátozást kellett bevezetni. Ezek közül a legnehezebbnek a tantermekben kötelező maszkviselést ítélték meg a hallgatók, míg a legkisebb nehézséget a védőtávolság betartása jelentette. Külön rákérdeztünk arra, hogy az alapfelkészítés intenzív szakasza mennyire terhelte le mentálisan a hallgatókat.



2. ábra: Mennyire terhelte le az alapfelkészítés mentálisan?

Örömmel fogadtuk a fenti ábrán látható eredményt, hiszen az alapfelkészítés mindig mentálisan megterhelő hallgatóink számára, a feldolgozására azonban fokozottabb figyelmet fordítottunk 2020-tól kezdődően.

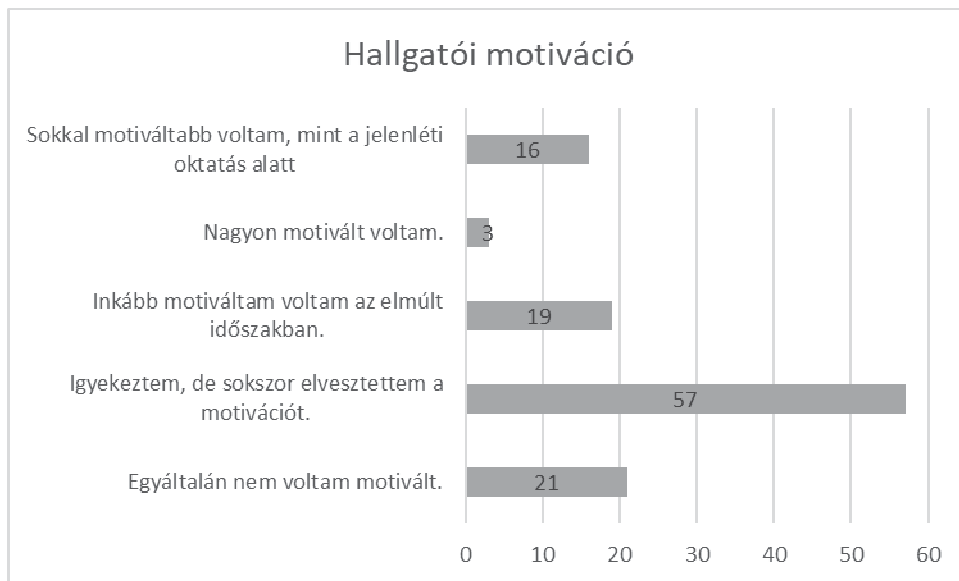
Az alapfelkészítés intenzív szakasza, mint a rendészeti szocializáció első lépcsőfoka, már önmagában is kihívást jelentő helyzetek sokasága, de a pandémia ezt még nehezebbé tette azzal, hogy számos egészségügyi előírás betartását és betartatását is szem előtt kellett tartani. A hallgatói visszajelzések alapján elmondható, hogy a résztvevők sikerrel vették az akadályokat. Vajon mi a helyzet azokkal a hallgatókkal, akik nem az alapképzés során tapasztalták meg a speciális szabályokat? A következő fejezetben ezekkel kapcsolatos eredményeinket foglaljuk össze.

4. Hallgatók a digitális oktatásról

Zrinyi Kata arra volt kíváncsi, hogy a 2020/21-es tanévben bekövetkezett tantermen kívüli, online oktatás milyen hatással volt az NKE hallgatóira, milyen változásokat okozott mind a tanulmányaikat, motivációjukat, a rendőri hivatásba vetett hitüket és kitartásukat illetően. Az online kérdőív kitöltéséhez a Google Űrlap kérdőíves rendszerét használtuk, kitöltése önkéntes alapon, anonim módon zajlott. A kérdőívet összesen 114 hallgató (50 nő, 64 férfi) töltötte ki, akik mind az NKE RTK négyéves képzésében vettek részt. A kérdőív 18 darab, többféle típusú (többválasztásos, skálás stb.) kérdést tartalmazott. A kutatás elején az alábbi hipotéziseket fogalmaztuk meg:

1. A hallgatók előnyben részesítették az online oktatást a tantermi oktatással szemben.
2. Az oktatás online időszaka alatt és az online képzés következtében lecsökkent a hallgatók motiváltsága, így egyenesen arányosan csökkent a hallgatói hatékonyság.
3. Az NKE RTK speciális tárgyai, pl. a gyakorlatorientált készségtárgyak, nem oktathatók megfelelően, és nem sajátíthatók el online körülmények között.

Arra a kérdésre, hogy mely képzési formát kedvelték a hallgatók jobban, a következő válaszok érkeztek: a válaszadók többsége, 66,7% (76 fő) a hagyományos, jelenléti egyetemi oktatást, míg 33,3% (38 fő) az online képzést részesítette előnyben. Arra az állításra, miszerint „sokkal kényelmesebb az online oktatás, jobban tudtam figyelni és jegyzetelni, mintha az egyetemi előadásban lettem volna”, 74 egyetértő és 40 egyet nem értő válasz érkezett, habár az oktatóra való odafigyelés reflektálásában a válaszadók 64,9%-a gondolta úgy, hogy nehezebb volt az online oktatás során a figyelmet fenntartani, mint jelenlétben. Az online oktatás megnehezítette az órák és az oktató előadásának követését, az elvégzendő feladatok megértését. Kevesebb motivációról és kintársról számoltak be a hallgatók. Sem az oktatói fegyelmezés nem volt így hatékony, sem a közösség húzóereje nem volt motivátorként jelen, pedig a társak ereje és a csapatmunka összehangja sokszor a legnagyobb segítő a tanulás folyamatában. A tanulási motiváció feltárására egy több válaszlehetőség megjelölését biztosító kérdés szolgált.



3. ábra: Mennyire érezte magát motiváltnak a tanulásra, a tanulmányai elvégzésére az online oktatás alatt?

A 3. ábrán látható, hogy a többségnek nehéz volt fenntartania a motivációt az újszerű oktatási helyzetben. A hallgatók jelentős százaléka visszament családi közegébe, az addigi önállóság mértéke csökkent, többen újra „gyerekszerepbe” kerültek. A hallgatók, 67,5%-a arról számolt be, hogy nagyon elkényelmesedett, csupán 37 fő jelezte, hogy nem, vagy kicsit érintette ez ebben az időszakban. Leíró statisztikai adatainkból igazolható második hipotézisünk, miszerint az online oktatás időszakában ténylegesen lecsökkent az egyetemista hallgatók motivációja, nehezebben tudták rászánni magunkat a tanulásra.

A kérdőív kitért a gyakorlatorientált készségtárgyakkal kapcsolatos tapasztalatokra is. Azzal kapcsolatban, hogy mennyire érintette őket a speciális rendszeti készségtárgyak hiánya, a válaszadók 3 válaszlehetőség közül választhattak: itt a jelentős többség, 74 fő, gondolta úgy, hogy ezeket a tárgyakat szükséges jelenléti formában oktatni, 19 fő szerint

viszont elsajátíthatóak az itt közvetített ismeretek az online térben is. A hallgatók 18,8%-ban válaszolták azt, hogy nem különösebben érintette meg őket az ezirányú képzés hiánya. Ezzel összhangban van az az eredmény is, hogy a hallgatók inkább a jelenléti oktatás mellett tették le voksukat (64,9%), mely vélekedés mögött leginkább az állhat, hogy nem sajátíthatóak el a rendészeti képzés speciális készségeit online oktatás, vagy távoktatás formájában (ld. lövészet, testnevelés).

A távoktatással kapcsolatban szabadon megfogalmazott vélemények között az alábbi pozitív és negatív sajátosságokat találhattuk:

Pozitív válaszok	Negatív válaszok
Az egyetem egy lazább változata, egyfajta könnyített rendszer, ahol el tudtam sajátítani az ott elhangzottakat.	Egy végeláthatatlan örökkévalóság a tehetetlenség gödrében.
Egy jó 21. századi rugalmas egyetem képe.	Egy szükségszerű rossz állapot.
Egy lehetőség a jobb tanulásra.	Egy soha véget nem érő stresszhelyzet.
Maga az álom és a mennyország.	Jól kigondolt terv, azonban rossz megvalósítással.
Egy kísérlet, hogy így is lehet tanulni.	Mintha nem egyetemre járnék, hanem egy tanfolyamot végeznék.

4. ábra: Számomra a távoktatás olyan mint...

5. Zárszó

Minden hallgató másként élte meg az elmúlt időszakot, azonban oktatóként és hallgatóként egyaránt sokat tanulhattunk ebből a helyzetből. Zárszóként álljon itt néhány idézet a hallgatóktól, hogy ők mit tanultak a járvány sújtotta időszakból:

- „A csapat erőt ad nemcsak a hétköznapiakban, de a tanulásban is. Motivációt tudok meríteni a többiekől, egyedül minden nehezebb. Azt tanultam, hogy értékeljem a bent töltött időt, mert értékesebb, mint azt elsőre gondoltam.”
- „Számomra nem jövőképek egész évben egy monitor előtt ülve, a való világtól és az emberektől eltiltva élni a mindennapjaim. Úgy érzem, megfelelően tudtam kezelni a helyzetet és türelmes is voltam. Viszont sokkal szociálisabb személyiség vagyok, mint ahogy korábban gondoltam.”
- „Azt tanultam meg önmagamról, hogy sokkal többre vagyok képes, mint azt gondoltam volna.”
- „Sokat segít hogyha a külső tényezők jobban meghatározzák az időbeosztásomat. Az egyetemi hangulat, a társas érintkezés hiánya megvisel.”
- „[...] eddig is tudtam, de csak most jött ki igazán, hogy ha magamnak kell beosztani a tanulást annak a későbbiekben komoly következménye lesz. A ZH-k hiánya, a mindennapi koránkelés és egyéb rendészeti sajátosságok, amelyek még vannak az RTK-n, mind elvesztek. Ezeket a későbbiekben nehéz lesz véleményem szerint visszahozni.”
- „[...] jelenléti formában tudat alatt jobban rögzül a tananyag a fejemben, valamint, hogy igenis kellenek a tanárok az anyag megértéséhez.”